

УДК 791:37.018(477-25) «193»
EL 791:37.018(477-25) «193»

Олександр Вікторович БЕЗРУЧКО

доктор мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри аудіовізуального
мистецтва і виробництва
«Київський міжнародний університет»

e-mail: al_bezruchko@mail.ru

НЕВІДОМИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ КІНОПЕДАГОГІКИ 30-Х РР. ХХ СТ.

Анотація. У статті реконструйована майже невідома сторінка української кінопедагогіки – намагання керівництва Київського державного інституту кінематографії заснувати Вищі дворічні курси кінорежисерів при цьому навчальному закладі. Ці курси повинні були стати варіантом академічного навчання режисерів кіно в другій половині 30-х рр. ХХ ст. Уточнено правильну назву, проаналізовано причини закриття курсів напередодні вступних іспитів, названо схожі тогочасні кінонавчальні заклади в Україні та Росії.

Ключові слова: Вищі дворічні курси кінорежисерів, українська кінопедагогіка, експеримент, Київський державний інститут кінематографії.

© О.В., БЕЗРУЧКО 2017

Вступ. Проблема, якій присвячується дослідження, полягає в тому, що Вищі дворічні курси кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії є фактично «табулою расою» історії педагогіки екранних мистецтв першої половини ХХ ст. Насамперед із-за репресій другої половини тридцятих років, внаслідок чого радянські вчені боялися досліджувати цей період вітчизняної історії у цілому та педагогіки зокрема. **Актуальність** цього дослідження зумовлена потребою вивчення маловідомих сторінок української кіноосвіти, які з тих чи інших причин опинилися поза зоною уваги вітчизняних науковців, які спеціалізуються у сфері педагогіки та кінознавства.

Аналіз останніх досліджень. Українськими та закордонними науковцями робота Вищих дворічних курсів кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії в середині 30-х рр. ХХ ст. не розглядалась до початку ХХІ ст. Вперше цей навчальний заклад дослідив О. Безручко під час роботи над кандидатською дисертацією. На основі цих матеріалів з'явилися згадки про цей експеримент вітчизняної кінопедагогіки в працях С. Тримбача [1] і Р. Росляка [2]. Останнім часом було уточнено та розширено деякі положення роботи цього кінонавчального закладу під час виступів на конференціях [3] та у цій статті.

Мета: комплексно реконструювати маловідому сторінку української кінопедагогіки – Вищих дворічних курсів кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії.

Завдання:

- дослідити запровадження академічного навчання режисерів кіно в Україні в середині 30-х рр. ХХ ст. – Вищих дворічних курсів кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії:

- проаналізувати причини намагань українського керівництва заснувати цей кінозаклад;
- порівняти Вищі дворічні курси кінорежисерів і Режисерську лабораторію О. Довженка; назвати схожі кінозаклади в Україні та Росії, у яких готували режисерів кіно в другій половині 30-х рр. ХХ ст.

Результати досліджень. Під час упровадження реформи радянської кіноосвіти 1934 року були змінені форми навчання кінорежисерів. Замість режисерських факультетів при Московському державному інституті кінематографії (МДІК) (інша назва – Московський ДІК) та Київському державному інституті кінематографії (КДІК) (інші назви – Всеукраїнський державний інститут кінематографії або Український державний інститут кінематографії), куди могли потрапити випускники шкіл і робфаків, 1934 року була організована Академія в Москві (спочатку в ній навчали лише кінорежисерів, з другого набору в ній також розпочали готувати сценаристів) і була спроба 1935 року відкрити в Києві Вищі дворічні курси кінорежисерів. Звернемо увагу, що ця назва була зафіксована в українській газеті «Більшовик» [4], а за даними всесоюзної газети «Кино», що видавалась у Москві, трохи інша назва – Вищі дворічні кінорежисерські курси [5]. Надруковані вони були влітку 1935 року з різницею в три тижні, спочатку – у Москві, потім – у Києві. Автор вважає за доцільне вживати назву, яка використовувалася в Україні.

Зважаючи на тогочасні реалії, після вдалого запуску нового мистецького навчального закладу в столиці СРСР, кінематографічні функціонери, що відповідали за підготовку молодих кадрів для «найважливішого з мистецтв», спустили директиву відкрити навчальні заклади за схожою системою в союзних республіках, зокрема, і в Україні. Унаслідок вищезгаданої кіноосвітньої реформи

Московський державний інститут кінематографії після організації при ньому Академії 1934 року став Вищим державним інститутом кінематографії (ВДІК).

У Києві варіантом академічного навчання повинні були стати Вищі дворічні курси кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії. Як зазначав директор КДІКу Дмитро Михайлович Хміль: «У Кіноінституті режисерський факультет буде закрито і замість нього повинна відкритися кіноакадемія» [6, арк. 1]. Отже, за словами директора інституту, який знав подальшу долю свого навчального закладу, Київський державний інститут кінематографії після організації при ньому академічної форми навчання – Вищих дворічних курсів кінорежисерів – повинен був отримати статус Кіноакадемії.

Як простежується із віднайденого автором архівного документа, пропозицію бути завідувачем кафедри режисерів і вести перший курс кінорежисерів у цьому кінонавчальному закладі директор КДІКу Д. Хміль, при якому власне й організовувалися курси, зробив О. Довженку. Про це митець розповів на одному із зібрань Київської кінофабрики: «Коли я був у Москві, то до мене підійшов тов. Хміль (директор Кіноінституту) і просив мене, аби я погодився викладати, вести кафедру режисерів у передбачуваній кіноакадемії в Києві. Він це запропонував, мотивуючи тим, що в Кіноінституті режисерський факультет буде закрито і замість нього повинна відкритися кіноакадемія» [6, арк. 1].

1935 року відкриття Вищих дворічних курсів кінорежисерів при КДІКу широко анонсувалося в українській і загальносоюзній пресі. Так, наприклад, 11 червня 1935 року в московській газеті «Кино» було надруковане оголошення про відкриття при Українському

інституті кінематографії «вищих кінорежисерських курсів з дворічним терміном навчання» [5].

З 1 червня розпочалися консультації для вступників. Отже, на день виходу оголошення вони проходили вже півтора місяця. На цей момент автор дослідження віднайшов оголошення у двох газетах, хоча, зважаючи на тогочасну практику широкого оповіщення населення, виходити вони повинні були в багатьох мистецьких і партійно-комсомольських газетах і журналах по усій вертикалі: від загальносоюзних до фабричних багатотиражок у театрах, кінофабриках тощо.

Кінцевою датою подачі документів було визначено 15 вересня 1935 року. Вступні іспити повинні були розпочатися 1 жовтня.

Зустрічаємо згадки про Вищі дворічні курси кінорежисерів і в українській пресі. Так, 4 серпня 1935 року в київській газеті «Більшовик» повідомлялось, що «при інституті (КДІКу. – О.Б.) організують дворічні режисерські курси на двадцять п'ять слухачів для працівників мистецтва з вищою освітою і трирічним творчим стажем» [4].

Знаходимо підтвердження про їх відкриття і в архівному документі ЦДАМЛМ України, у якому цитуються слова директора КДІКу Д.М. Хмеля: «Дійсно будуть курси і на ці курси будуть підбиратися люди з всієї України – краща молодь» [6, арк. 1].

Проте напередодні вступних іспитів Вищі дворічні курси кінорежисерів було вирішено скасувати, про що й повідомила 29 вересня 1935 року київська «Літературна газета»: «Досвід показує, що найкраще молоді таланти набувають знання в умовах виробництва, тому вирішено замість вищих кінорежисерських курсів при інституті організувати творчу режисерську лабораторію на київській кінофабриці» [7].

Не виключено, що курси так і не відкрилися через брак фінансування в українському кінематографі. Зауважимо, що в 20-х рр. ХХ ст. керівництво Всеукраїнського кінофотоуправління (ВУФКУ) більшість зароблених коштів, зокрема, валюту за прокат фільмів ВУФКУ за кордоном, витрачали на розвиток українського кінематографа: закуповувалася найкраща кінознімальна та кінопроекційна техніка, кіномитці з Одеської і Київської кінофабрик їздили до Європи опановувати нові технології (О. Довженко, Д. Демуцький, С. Орелович та ін.), створювались і фінансувались кіноосвітні заклади, наприклад Одеський державний технікум кінематографії (ОДТК), який у деяких документах і тогочасних статтях називали Одеський кінотехнікум ВУФКУ.

У 30-х рр. ситуація докорінно змінилась: разом із реорганізацією ВУФКУ в Українфільм самостійність українських кіночиновників звелася до виконання директив, які спускали московські керівники. У Радянському Союзі була побудована жорстка вертикаль влади, у якій домінуюча роль належала центру. Унаслідок цього більшість зароблених коштів з республік витрачалася не на власний розвиток кіногалузі та кіноосвіти, а віддавались у центр, тобто в Москву. А звідти вже приходили гроші, тільки в значно меншому обсязі.

Підтвердженням цьому можуть бути слова директора Київської кінофабрики П.Ф. Нечеси, який у приватній бесіді О.П. Довженку, який планувався на майстра (керівника) першого набору кінорежисерів у цьому навчальному закладі, бідкався: «Ну, що ж робити? Відкрити курси в нас немає коштів!» [6, арк. 1].

Другим варіантом підготовки кінорежисерів і кіноакторів (яких тоді також «вигнали» з радянських кіноінститутів) була організація при кінофабриках лабораторій (інша назва – творчих майстерень, бригад, кіностудій тощо), у яких би

готували для кінематографа майбутніх режисерів і акторів в умовах реального кіновиробництва. Звернемо увагу, що до другої половини 30-х рр. ХХ ст. вживалося слово «кінофабрика» – Московська кінофабрика, Київська кінофабрика, Одеська кінофабрика, Тифліська кінофабрика тощо. Слово «кіностудія» того часа мало дещо інший зміст і складалось зі слів «кіно», скорочене від «кінематограф» і «студія» від слова «студіювати», «навчатися». Тобто, кінонавчальний заклад, у якому навчали премудрощам кіно. У сучасному значенні «кіностудія» стала вживатися з другої половини 30-х рр.

Замість них восени 1935 року викладачами КДІКу В. Юнаківським, деканом художнього факультету Г. Авенаріусом (який був секретарем приймальної комісії), директором Київської кінофабрики П.Ф. Нечесою та ін. було проведено вступні колоквиуми (іспити) і відкрито Режисерську лабораторію О.П. Довженка, метою якої була «перекваліфікація театральних майстрів на кінорежисерів високої кваліфікації з тим, щоб у найкоротший строк працівники майстерні могли під керівництвом шефа-майстра розпочати знімання самостійних повнометражних художніх фільмів» [8].

Звернемо увагу, що «набір проводився дирекцією у відсутності т. Довженка» [8], який тоді працював над «Аероградом» поза межами України. За даними редакційної статті в газеті «Комсомолец України», у вересні 1935 року цей навчальний заклад налічував «30 молодих театральних режисерів, письменників, працівників художньої кінематографії та художників» [9]. Скоріш за все, це були колишні абітурієнти Вищих дворічних курсів кінорежисерів, якими також опікувався Г. Авенаріус. Адже ці курси повинні були мати I курс у кількості 25 слухачів [4].

Проведемо порівняльний аналіз цих мистецьких навчальних закладів – Вищих дворічних курсів кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії та Режисерської лабораторії О. Довженка при Київській кінофабриці. Якщо термін навчання на курсах був сталий – два роки, то Довженко в лабораторії планував диференційованіше підходити до термінів навчання, залежно від рівня підготовки та набуття необхідних навичок. Якщо «на курси будуть зараховуватись особи, що мають вищу освіту чи самоосвіту в обсязі вищої школи, але не менше 3 років самостійної творчої роботи в галузі кіно чи театру» [5], до режисерської лабораторії спочатку зараховували на тих же засадах театральних режисерів із вищою театральною освітою та стажем самостійної творчої роботи (Ю. Нікітін, В. Довбищенко, В. Галицький, Б. Дробинський, О. Іщенко, М. Казнівський), а трохи згодом майстер допустив до навчання випускників режисерського факультету КДКУ (Г. Крикун, М. Сасім, Т. Ференц, О. Шопін) та ВДКУ (П. Вершигора, М. Вінярський), які не мали досвіду самостійної творчої роботи.

Довженко зараховував до режисерської лабораторії десять учнів («тому що до цього часу було обмежено ресурси, то я не знайшов можливості брати 12–15 осіб, тим більше, що багато своєї великої роботи» [6, арк. 2]), проте потім добрав ще двох учнів. Порівняно з 10–12 режисерами-лаборантами, курси планувалося відкрити на 25 слухачів [4].

Зважаючи на тогочасну педагогічну парадигму, яка передбачала пріоритет загальноосвітніх наук, вступники на Вищі дворічні курси кінорежисерів були «повинні були пройти іспитову комісію з таких дисциплін: діамат, істмат, історія ВКП(б) і КП(б)У, історія просторових мистецтв, література, історія театру й історія кіно за програмами

вишів» [5]. О. Довженко абітурієнтів до режисерської лабораторії не екзамінував, а, як він сам зазначив, «виявляв рівень знань» своїх майбутніх учнів за подібним обсягом. Слід зауважити, що головний акцент у лабораторії робився все ж таки на мистецькі дисципліни. В обидва навчальні заклади «вступники повинні представити в письмовій формі на розгляд комісії режисерське завдання» [5], тільки склад приймальної комісії курсів повинен був складатись із декількох викладачів КДІКу на чолі з Г. Авенаріусом, а в лабораторії екзамінував один О. Довженко. Вступні іспити курсів повинні були розпочатися 1 жовтня 1935 року, тобто після закінчення вступних іспитів до КДІКу, а вступні іспити до режисерської лабораторії (без Довженка) відбулися в серпні 1935 року. «Вступні колоквиуми», які Олександр Довженко повторно провів з уже набраними лаборантами, відбулися 13–16 вересня 1935 року.

Абітурієнти курсів повинні були представити, окрім заяв, анкет, характеристик і копій документів, ще й довідку про власне соціальне становище і батьків до і після 1917 року. Абітурієнти режисерської лабораторії на першому етапі теж заповнювали анкети і здавали документи керівнику сценарного відділу кінофабрики. Проте довідки про соціальне становище Довженком до уваги не бралися, тому що пріоритетом для нього був відбір учнів не за походженням, а тільки з міркувань творчого потенціалу. Завдяки цій парадигмі до режисерської лабораторії потрапили учні, які, за тогочасними нормами, «заплямували» себе участю в режисерській лабораторії Леся Курбаса (Б. Дробинський, О. Іщенко, Ю. Нікітін) та гуртку «творчо обдарованих» студентів кіноакторів і кінорежисерів Київського державного інституту кінематографії (М. Сасім, Т. Ференц, О. Шопін).

Вступні іспити та навчання на Вищих дворічних курсах кінорежисерів повинні були відбуватись у КДІКу, який з

1934 року містився за адресою: Київ, Воровського, 36. Испити та навчання в режисерській лабораторії проходили на другому поверсі «Щорсівського» павільйону Київської кінофабрики, на знімальному майданчику «Щорса» і в квартирі Олександра Довженка. Студенти курсів повинні були забезпечуватися «приміщенням і стипендією до 650 руб. на місяць» [5]. Це було вдвічі більше за середню тогочасну зарплату в СРСР. Режисерів-лаборантів зараховували до штату студії, вони отримували зарплату, яка була меншою за стипендію студентів курсів; а також стояли в черзі на житло, яке будувала Київська кінофабрика для своїх співробітників на вулиці Горького.

Слухачів Вищих дворічних курсів кінорежисерів повинні були навчати педагоги КДІКу (Кіноакадемії при КДІКу), частину предметів режисерам-лаборантам також викладали педагоги КДІКу та фахівці Київської кінофабрики, але більшість навчального процесу здійснював особисто Довженко. В обох навчальних закладах, як зазначалося вище, художнім керівником повинен був стати О.П. Довженко. Але головною відмінністю навчального процесу було те, що слухачам курсів повинні були читати лекції, а режисерів-лаборантів, за словами Олександра Довженка, він виховував. Про загальний рівень цих навчальних закладів може свідчити той факт, що режисер-лаборант В. Довбищенко паралельно з навчанням у О. Довженка, викладав на посаді доцента майстерність актора у КДІКу та дисципліну виховання акторів в акторській студії при кінофабриці.

Також 1935 року на Київській кінофабриці під час знімання «Українських пісень на екрані» була започаткована режисерська бригада (майстерня) І.П. Кавалерідзе, про що повідомлялося навіть у центральній пресі: «В утворюваних режисерських майстернях під керівництвом орденоносців О. Довженка та І. Кавалерідзе

виростуть нові кадри молодих режисерів, які врівень зі старими майстрами закріплять підйом українського кіно і дадуть країні десятки великих і справжніх творів кіномистецтва» [10].

Того часу режисерські лабораторії стали однією з альтернатив інститутському навчанню кінорежисерів і акторів. Так, зокрема, на Ленінградській кінофабриці «Ленфільм» 1935 року також було набрано дві режисерські майстерні – під керівництвом Л.З. Трауберга та О.М. Файнциммера, головним завданням яких було підвищення кваліфікації асистентів, які вже працювали в кінематографі.

У Росії паралельно існували дві форми навчання кінорежисерів – виробниче (в режисерських лабораторіях при кінофабриках) та академічне навчання в Академії при ВДІКу. В Україні в другій половині тридцятих років ХХ ст. після невдалої спроби відкрити академічну форму навчання (Вищі дворічні курси кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії) залишилася лише одна форма: виробнича (в лабораторії О. Довженка та бригаді І. Кавалерідзе). 1937 року при Київській кіностудії намагався відкрити Школу з підготовки молодих режисерських кадрів Г. Затворницький.

Ці кінонавчальні заклади проіснували не довго. Так, наприклад, бригада І. Кавалерідзе функціонувала протягом 1935–1936 рр., режисерська лабораторія О. Довженка від 1935 до 1938 року (хоча директор Київської кіностудії С. Орелович на початку 1937 р. офіційно оголосив її закритою). Академія при ВДІКу проіснувала чотири роки – від 1934 до 1938 року. Після закриття 1938 року операторського факультету КДІКу Київський кіноінститут перетворився з унікальної системи «вища школа – вища технічна школа» (виш–втиш) у суто технічний інститут. Після цього Україна майже на чверть століття втратила

можливість готувати режисерів кіно у власних мистецьких інститутах.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна зазначити, що комплексно досліджено запровадження академічного навчання режисерів кіно в Україні в середині 30-х рр. ХХ ст. – Вищих дворічних курсів кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії. Запровадження академічного навчання режисерів кіно в Україні у другій половині 30-х рр. ХХ ст. за своєю суттю відзначалося необхідністю якісної перекваліфікації режисерів театру на режисерів художнього фільму та підвищення кваліфікації випускників творчих спеціальностей Київського державного інституту кінематографії. Причини заснування кінозакладу полягали в наступному: закритті в Україні у рамках реформи кіноосвіти 1934 року кінорежисерського факультету Київського державного інституту кінематографії, де режисерів кіно готували за стандартною інститутською програмою; як наслідок цього – відкриття спочатку в Москві Режисерської Академії, а трохи згодом – намагання відкрити у Києві навчальний заклад за схожою системою так званого надвузівського типу. Порівняння Вищих дворічних курсів кінорежисерів та Режисерської лабораторії О. Довженка при Київській кінофабриці дозволило встановити схожі та відмінні елементи у цих унікальних кінонавчальних закладах, які в силу багатьох причин багато десятиліть залишалися невідомими сторінками історії української кіноосвіти.

Незважаючи на проведенне у цій статті комплексне дослідження, **перспективи** наукових розвідок залишаються широкими, оскільки, окрім Д. Хміля, Г. Авенаріуса та О. Довженка, невідомими залишаються педагоги, які розробляли навчальні програми та планувалися бути задіяними в роботі цього

кінонавчального закладу; молоді режисери театру і кіно, які подавали документа та готувалися до вступу, тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тримбач С.В. Олександр Довженко: загибель богів. Ідентифікація автора в національному часо-просторі / С.В. Тримбач. – Вінниця: Глобус-Прес, 2007. – 800 с.
2. Росляк Р. До історії Київського державного інституту кінематографії: документи останніх років існування інституту з фондів Російського державного архіву літератури і мистецтва / Р.В. Росляк // Наук. вісн. КНУТКіТ ім. І.К. Карпенка-Карого : зб. наук. пр; – вип. 2/3. – Київ, 2008. – С. 341–366.
3. Безручко О. Вищі курси кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії (Всеукраїнському кіноінституті) / О.В. Безручко // Матеріали ІІ круглого столу «Чубасівські читання», (12 березня 2015 р., м. Київ). – К. : КиМУ, 2015. – С. 6–15.
4. [Оголошення про прийом до Вищих курсів кінорежисерів при Київському державному інституті кінематографії] // Більшовик. – 1935. – 4 серпня.
5. [Объявление о наборе на высшие кинорежиссерские курсы с двухгодичным сроком обучения] // Кино. – 1935. – 11 июля.
6. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтв України. – Ф. 690. – Оп. 4. – Спр. 75.
7. Творчі кадри української кінематографії : [ред. ст.] // Літературна газета. – 1935. – 29 вересня.
8. Галицький В. Два роки обіцянок. Ще про долю молодих кінорежисерів / В. Галицький, В. Довбищенко // Комсомолець України. – 1937. – 14 вересня.
9. Режисерська лабораторія під керівництвом О.П. Довженка : [ред. ст.] // Комсомолець України. – 1935. – 23 вересня.

10. Долгополов М. Кино советской Украины / М. Долгополов // Комсомольская правда. – 1935. – 9 сентября.

Транслітераційний переклад використаних джерел

1. Trymbach S.V. Oleksandr Dovzhenko: zagibel bogiv. Identifikaciaya avtora v nacionalnomy chaso-prostory. – Vinnytsya: Globe-press, 2007. – 800 s.
2. Roslak R. Do istoriyi Kyivskogo derzhavnogo instituty kinematografii: dokumenty ostannikh rokiv isnuvanna institutiv z fondy Rosiyskogo dergavnogo arkhivy literatuty i mystectv // Nauk.visn. KNUTKiT im. I.K. Karpenka-Karogo: zb. nauk. pr. – Kyiv, 2008. – Vup. 2/3. – S. 341–366.
3. Bezruchko O. Vyschy kursy kinoregiseriv pry Kyivskomy derganomy instituti kinematografii (Vseukrainskomy kinoinstituty). – Materialy II kruglogo stoly “Chubasivski chytanna”, 12 bereznya 2015 r., m. Kyiv. – Kyiv: KiMY, 2015. – S. 6–15.
4. [Ogoloshenna pro priyom do Vyschykh kursiv kinoregiseriv pri Kyivskomy derzhavnomy instituty kinematografii] // Bilshovyk. – 1935. – 4 serpnya.
5. [Obyavlenie o nabore na Vyschye kinoregiserie kursiv s dvukhgodichnim srokp obucheniya] // Kino. – 1935. – 11 iulya.
6. Centralniy dergavniy arkhiv-mezey literatuty i mystectv Ykrainy. – F. 690. – Op. 4, – Spr. 75.
7. Tvorchi kadry ukrainskoy kinematografii : [red. st.] // Literaturna gazeta. – 1935. – 29 veresnya.
8. Galyckiy V., Dovbyshenko V. Dva roky obicyanok. Sche pro doluy molodykh kinoregiseriv // Komsomolec Ukrayni. – 1937. – 14 veresnya.
9. Regiserskya laboratoriya pid kerivnictwom O.V. Dovzhenka : [red. st.] // Komsomolec Ukrayni. – 1935. – 23 veresnya.
10. Dolgopolov M. Kino sovetской Ykrainy // Komsomolska pravda. – 1935. – 9 sentabrya.

BEZRUCHKO Oleksandr

Doctor of Sciences (Art Study), associate professor,
professor of Audiovisual Art and Production Department,
«Kyiv International University»

e-mail: al_bezruchko@mail.ru

UNKNOWN EXPERIMENT OF UKRAINIAN CINEMAPEDAGOGICS OF THE XX CENTURY THIRTIES

***ABSTRACT.** This article reconstructs the unknown pages of the Ukrainian cinemapedagogics in particular the attempt of the Kyiv State Institute of Cinematography management to establish the Higher two year courses for film directors at the institute. These courses were supposed to beome the variant of academic training of film directors in the second half of of the 20th century thirties. The author of the article has specified the correct name of the courses, analysed the reasons for closing these courses on the eve of the entrance examinations and listed similar filmmaking educational establishments of that time in Ukraine and Russia.*

***Key words:** Higher two year courses for film directors, Ukrainian cinemapedagogics, Kyiv State Institute of Cinematography.*

Александр Викторович БЕЗРУЧКО

доктор искусствоведения, доцент,
профессор кафедры аудиовизуального искусства и
производства
«Киевский международный университет»

e-mail: al_bezruchko@mail.ru

НЕИЗВЕСТНЫЙ ЭКСПЕРИМЕНТ УКРАИНСКОЙ КИНОПЕДАГОГИКИ 30-Х ГГ. XX СТ.

***Аннотация.** В реконструирована почти неизвестная страница украинской кинопедагогикы - попытка руководства Киевского государственного института кинематографии основать Высшие двухгодичные курсы кинорежиссеров при этом учебном заведении. Эти курсы должны были стать вариантом академического обучения режиссеров кино во второй половине 30-х гг. XX в. Уточнение правильное название, проанализированы причины закрытия курсов накануне вступительных экзаменов, назван похожие киноучебные заведения в Украине и России тех годов.*

***Ключевые слова:** Высшие двухгодичные курсы кинорежиссеров, украинский кинопедагогика, эксперимент, Киевский государственный институт кинематографии.*